

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

У статті розглядається проблема формування професійної культури майбутніх учителів фізичного виховання у процесі підготовки в педагогічному виші. Подано результати констатувального і формувального етапів педагогічного експерименту з формування професійної культури майбутніх фахівців. Презентовано програму спецкурсу «Основи формування професійної культури майбутніх учителів фізичного виховання», подано приклади основних видів занять, що становлять експериментальну методику формування у студентів зазначеного феномена під час навчання у вищому педагогічному навчальному закладі.

Ключові слова: професійна культура майбутніх учителів фізичного виховання, експериментальна методика, педагогічні умови.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Модернізація вищої школи в Україні стимулює пошук нових підходів до професійної підготовки студентів, у якій значне місце посідає проблема формування професійної культури майбутніх фахівців, що передбачає побудову навчально-виховного процесу на засадах гуманізації, гуманітаризації та збереження надбань національної і світової культури. Педагогічна професія ставить підвищені вимоги до особистісних і професійних якостей сучасного вчителя, сукупність яких виражається в необхідності оволодіння фахівцем високою професійною культурою, що визначається як вищий ступінь відповідності рівня розвитку особистості й професійної підготовленості майбутніх учителів, зокрема фізичного виховання, до специфіки педагогічної діяльності. Формування професійної культури означає розвиток у студентів самосвідомості, самостійності, почуття самоповаги, вміння приймати рішення і нести відповідальність за свої дії та вчинки.

Ключова роль в оновленні системи освіти належить вищим педагогічним навчальним закладам, оскільки саме тут задаються методологічні, змістові та технологічні параметри освіти на всіх її рівнях, формується педагогічне мислення і професіоналізм майбутнього фахівця. Нові підходи до забезпечення фахової підготовки вчителя відображають усвідомлення фундаментальної залежності суспільних перспектив від якостей особистості студента, що розвиваються його професійною освітою. Інструментальні можливості педагогічної діяльності містять у собі як потенціал гуманної підтримки процесу становлення особистості в навчально-виховному середовищі, так і загрозу авторитарного нівелювання її особистісної неповторності. Тільки гармонійно розвинений учитель здатний до забезпечення гуманності організованого ним педагогічного процесу, що зумовлює необхідність перегляду пріоритетів у системі професійної підготовки вчителя, де поряд із формуванням необхідних фахових знань, умінь і навичок набуває значущості професійна культура майбутнього фахівця.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми...

Сьогодні науковцями досліджуються різноманітні проблеми формування професійної культури. Так, загальні основи розвитку професійної культури розглядають Н. Крилова, Н. Ничкало, Т. Саломатова, О. Смирнова, Г. Соколова та ін.; окремі аспекти професійної культури вчителя висвітлюються у працях Т. Бутенко, В. Вілкова, В. Грехнева, І. Зязюна, В. Кан-Каліка, Я. Коломинського, В. Кременя, В. Кудіна, С. Мельничук, О. Мудрика, В. Чайки та ін.

Проблеми професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури та фахівців фізичного виховання й спорту досліджували такі науковці, як: Г. Бабушкін, А. Бурханов, Е. Вільчковський, Г. Генсерук, Л. Демінська, А. Ємець, В. Корецький, А. Конох, П. Красавцев, А. Кузьмін, О. Петунін, І. Струнін, Л. Сущенко, Б. Шиян, В. Шмельов та ін.; розробці моделі підготовки фахівців фізичного виховання присвятили свої роботи В. Видрін, Г. Жигадло, Л. Іванова, В. Маслов, А. Міненко, С. Собко та ін.; дослідженням проблем формування особистості студентів факультету фізичного виховання займалися Н. Зубанова, І. Кобер, М. Кошман, А. Кочетов, М. Кричвалуший, Г. Ложкін, В. Петров, М. Прохорова, А. Цьось та ін.; різні аспекти підвищення якості знань студентів інститутів фізичної культури вивчали Л. Волков, А. Львова, Д. Матушак, В. Сургучев, В. Шестеріна та ін.; формування готовності до професійної діяльності майбутніх учителів фізичної культури досліджували М. Данилко, А. Деркач, Н. Лупандіна, В. Наумчук, Г. Презлята, В. Сластьонін, В. Чічікін та ін.

Проте, аналіз наукової літератури засвідчив, що проблема формування професійної культури майбутніх учителів фізичного виховання висвітлена недостатньо.

Формування цілей статті... Мета статті полягає у висвітленні експериментальної методики формування професійної культури майбутніх учителів фізичного виховання в процесі навчальної діяльності у вищому педагогічному навчальному закладі.

Виклад основного матеріалу дослідження... На підставі аналізу наукової літератури поняття «професійна культура майбутніх учителів фізичного виховання» визначаємо як складне інтегральне

утворення, що характеризується наявністю загальнокультурних і професійних цінностей, сукупністю особистісних і професійних якостей, практичних умінь та навичок з організації взаємодії учасників педагогічного процесу, які дозволяють їм на високому рівні здійснювати професійну педагогічну діяльність. На констатувальному етапі було проведено низку методик з виявлення стану сформованості професійної культури майбутніх учителів фізичного виховання. За одержаними результатами було з'ясовано, що більшість студентів перебували на задовільному (27,8%) та низькому (38,9%) рівнях, достатній рівень зафіксовано у 19,0% респондентів, високий рівень виявили лише 14,3% майбутніх учителів.

З метою підвищення рівнів сформованості професійної культури майбутніх учителів фізичного виховання було розроблено експериментальну методику впровадження визначених педагогічних умов, що реалізовувалася в три етапи.

На теоретико-збагачувальному етапі формувального етапу експерименту реалізовувалася педагогічна умова «забезпечення міжпредметних зв'язків під час професійної підготовки» під час проведення лекційних та семінарських занять зі спецкурсу «Основи формування професійної культури майбутніх учителів фізичного виховання», а також таких дисциплін, як «Вступ до спеціальності», «Психологія», «Педагогіка», «Основи педагогічної майстерності», «Теорія і методика фізичного виховання», «Теорія і методика викладання спортивних і рухливих ігор / легкої атлетики / гімнастики / плавання тощо».

На лекціях спецкурсу («Сутність та складові професійної культури вчителя фізичного виховання», «Особистість сучасного вчителя фізичного виховання», «Професійно-педагогічні ціннісні орієнтації вчителя фізичного виховання», «Рефлексивно-аналітична діяльність учителя фізичного виховання») студенти ознайомилися з історичним контекстом сутності культури; генезою понять «культура», «професійна культура», «професійна культура вчителя фізичного виховання»; виокремлювалися якості, якими повинні володіти майбутні вчителі фізичного виховання; визначалися загальнолюдські і професійні цінності учителя, увага студентів акцентувалася на класифікації цінностей, запропонованої В. Сластьоніним [7]; розглядалися види діяльності (аналітична, діагностувальна, рефлексивна) вчителя фізичного виховання під час проведення уроків фізичної культури.

Закріплення лекційного матеріалу відбувалося під час проведення практичних занять: семінару «Складові професійної культури вчителя фізичного виховання». дискусію «Яким повинен бути сучасний учитель фізичної культури?», метою якої було усвідомлення і розвиток морально-вольових якостей, формування вмінь приймати самостійні педагогічно доцільні рішення, рольової гри «Професійні цінності: минуле і сучасне», вправи «Чи можеш ти ігнорувати зовнішні подразники та контролювати ситуацію?» [4, с. 83]. Також у межах практичних занять здійснювалося розв'язання різноманітних педагогічних ситуацій, розглядалися види діагностики в роботі вчителя фізичної культури тощо.

Під час самостійної роботи учасникам експериментальної групи було запропоновано написати твір «Мій ідеал вчителя», в якому вони повинні були зазначити, яким вони бачать образ ідеального вчителя, наділити його тими якостями, які вони вважають найважливішими в професійній культурі вчителя саме фізичного виховання, над формуванням чи розвитком яких якостей їм потрібно ще працювати, щоб досягти цього ідеалу.

Одночасно з упровадженням спецкурсу збагачення уявлень студентів щодо професійної культури вчителя фізичного виховання здійснювалося також у процесі опанування таких навчальних дисциплін, як «Вступ до спеціальності», «Психологія», «Педагогіка», «Основи педагогічної майстерності», «Теорія і методика фізичного виховання», «Теорія і методика викладання спортивних і рухливих ігор / легкої атлетики / гімнастики / плавання», деякі теми яких було доповнено додатковими завданнями, які дозволяли розкрити зміст професійної культури, розширено тематику самостійної роботи студентів, тобто ми намагались уяскравити та збагатити наявний зміст дисциплін додатковою інформацією, з метою висвітлення та актуалізації потенціалу професійної культури для майбутньої професійної діяльності вчителя.

Так, у ході викладання навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності» увага студентів акцентувалася на особливостях професійної культури вчителя фізичного виховання, зважаючи на те, що його діяльність насамперед спрямована на розвиток фізичних якостей учнів, збереження і зміцнення їхнього здоров'я, пропаганду здорового способу життя тощо. На практичних заняттях використовувалися рольові ігри, які були максимально наближені до професійної діяльності вчителя фізичного виховання в умовах навчального закладу.

На заняттях з навчальної дисципліни «Психологія», увагу студентів було зосереджено на набутті вмінь знімати напругу, опанувати негативні емоції, вміти здійснювати релаксаційні вправи. Це зумовлено тим, що здебільшого на заняттях з психології студентами вивчаються психологічні особливості дітей різного віку з метою їх урахування під час професійної діяльності, а питанням збереження власного психічного здоров'я, яке супроводжує професію вчителя, не надається належна увага. З огляду на це, лекційний матеріал було доповнено відомостями про сутність професійного вигорання вчителя, причинами нервових зривів учителів, необхідності набуття вмінь контролювати і покращувати свій емоційний стан. Також ми звертали увагу й на те, що будь-який учитель, а тим більше фізичного виховання, повинен уміти визначати емоційний стан дитини за зовнішніми

проявами, оскільки діяльність учнів на уроках з фізичної культури або під час позакласних фізкультурно-спортивних заходів завжди супроводжується емоційними сплесками і вчитель повинен вміти керувати їхніми емоціями для того, щоб не нанести певної шкоди їхньому психічному здоров'ю. На практичних заняттях проводилися відповідні ігри і рольові ігри («Відобрази почуття», «Крамниця емоцій», «Зобрази емоцію», «Влови настрої» тощо), що сприяли набуттю студентами вмінь визначати емоційний стан дітей, установлювати доброзичливу психологічну атмосферу в класі, викликати позитивні емоції учнів. Також значна увага приділялася набуттю вмінь майбутніми вчителями здійснювати релаксаційні вправи («Самонавіювання», «Розслаблення і напруга м'язів руки», «Використання слова для релаксації», «Використання уяви для розслаблення», «Контроль тону м'язів», «Контроль і регуляція дихання» та ін.).

Заняття з навчальної дисципліни «Педагогіка» проходили з урахуванням майбутньої професійної діяльності. Тобто всі теми лекцій і практичних занять максимально враховували особливості діяльності саме вчителя фізичного виховання. Так, під час вивчення теми «Особистість сучасного вчителя» обговорювалися якості, риси, що повинні бути притаманні вчителю фізичного виховання, та знання і вміння, якими він повинен володіти. Значна увага приділялася темі «Фізичне виховання», в ході якого визначалися завдання, які повинен виконувати вчитель фізичного виховання, види і форми роботи вчителя з метою розвитку фізичних якостей учнів, збереження і зміцнення здоров'я. На практичних заняттях з ними обговорювалися «Поради майбутнім учителям» [1, с. 71-77], пропонувалися моральні ділеми, обговорювалися конфліктні ситуації, які потребують певного морального вибору, також майбутні вчителі показували фрагменти уроків із фізичної культури, виховних заходів із фізичного виховання в школі і в дитячому оздоровчому таборі.

На заняттях із навчальної дисципліни «Основи педагогічної майстерності» студенти опановували вміння педагогічної техніки вчителя. Ми акцентували увагу на тому, що на відміну від інших учителів, які, безумовно, повинні володіти керуванням свого мовлення, для вчителя фізичного виховання це вміння є надзвичайно важливим. Це зумовлено тим, що в тому разі, якщо вчитель неправильно пояснить правила виконання якоїсь вправи то це може призвести до травми або до серйозного пошкодження здоров'я дитини. Тому вчитель фізичного виховання повинен володіти правильною вимовою, тембром голосу, його темпом і гучністю. Тобто, пояснюючи правила виконання якоїсь вправи чи гри, він повинен чітко і правильно їх подати, при цьому не говорити занадто тихо чи занадто голосно, а також не дуже швидко і не надто повільно.

Значне місце в діяльності вчителя фізичного виховання посідають жести і міміка, що є «робочим інструментом» учителя фізичного виховання або тренера, під час організації діяльності учнів. За їх допомогою задають напрям, інтенсивність, темп і ритм рухів. Жести використовуються для підбадьорювання, попередження порушень дисципліни, вияву ставлення до поведінки учнів. Зважаючи на це, студенти повинні оволодіти вміннями жестикуляції, які мають певний сенс, їх не повинно бути дуже багато, натомість вони повинні бути чіткими і зрозуміли учням, гравцям. Тому під час практичних занять проводилися вправи й ігри («Вавилонська вежа», «Крокодил». «Вгадай слово», «Міміка і жести», «Карусель» та ін.), в ході яких майбутні вчителі опановували знання і вміння стосовно міміки і жестів, набували вмінь приймати рішення, комунікативно-організаційних, аналітичних умінь, умінь емоційної саморегуляції, конфліктоусталеності.

У ході викладання навчальної дисципліни «Теорія і методика фізичного виховання» лекційні заняття доповнювалися відомості про історію уявлення про красу людського тіла в різні історичні епохи, про значення занять фізичною культурою, необхідністю занять фізкультурою і спортом.

У ході вивчення навчальних дисциплін «Теорія і методика викладання спортивних і рухливих ігор», «Теорія і методика викладання легкої атлетики», «Теорія і методика викладання гімнастики», «Теорія і методика викладання плавання» крім специфічних дій, які здійснює вчитель фізичного виховання, увага студентів акцентувалася й на ролі зазначених дисциплін у моральному вихованні учнів, розвитку вольових якостей під час навчання методики проведення рухливих і спортивних ігор, у ході занять обраним видом спорту чи участі в спортивних змаганнях.

На другому – практико-орієнтованому – етапі реалізовувалася педагогічна умова «Актуалізація здоров'язбережувальних тренінгових технологій». Зважаючи на те, що навчальний час студентів досить обмежений, навчання здоров'язбережувальних тренінгових технологій відбувалося в межах педагогічного гуртка. Заняття педагогічного гуртка проводилися раз на тиждень тривалістю 2 години.

На вступному теоретичному занятті обговорювалися питання щодо сутності тренінгів, їх ролі і можливості застосування на заняттях з фізичної культури. Зокрема наголошувалося на тому, що використання тренінгів у навчально-виховній діяльності вчителя фізичного виховання є доцільним на сучасному етапі розвитку освіти, оскільки вони покликані сприяти гармонійному розвитку учнів, зважаючи на те, що асоціюються з поєднанням фізичного і психічного здоров'я особистості [3, с. 24]. Крім того, вони дають змогу школярам набути нових навичок, відкрити в собі якісь нові можливості. У ході тренінгу учень займає активну позицію, а засвоєння навичок відбувається у процесі «проживання» й особистісного досвіду поведінки [6, с. 14].

Увага студентів акцентувалася на тому, що саме в умовах нетрадиційних тренінгових занять педагог має змогу: дослідити рівень розвитку міжособистісних стосунків у дитячому колективі, спостерігаючи за їхньою взаємодією в змодельованих тренінгових ситуаціях; відкрити учням їхні нові можливості особистісного розвитку (формування комунікативних здібностей, толерантності, креативності, безконфліктної взаємодії з довколишніми людьми тощо) в умовах ігрової взаємодії під час тренінгу; виявити життєві цінності, прагнення й потреби учнів з метою актуалізації особистісного потенціалу кожного; сформувати переконання в необхідності й перевагах здорового способу життя; удосконалити модель поведінки школярів, формуючи позитивне ставлення до себе, до інших людей, до світу взагалі [5, с. 22].

Зауважимо, що в межах педагогічного гуртка зі студентами були проведені заняття з використанням тренінгу комунікативної взаємодії, емоційної саморегуляції, елементів оздоровчого тренінгу з аеробіки, фітнесу тощо.

Значна увага під час занять педагогічного гуртка приділялася й пропагандистській роботі вчителя фізичного виховання. Так, кілька занять було присвячено навчально-просвітницьким тренінгам: «Здоров'я – цінність нашого життя», «Профілактика наркоманії серед підлітків та молоді», «Профілактика зловживання алкоголем серед підлітків і молоді», «Люди і ВІЛ/СНІД». Слід зазначити, що під час проведення оздоровчих і навчально-просвітницьких тренінгів ми спостерігали за ставленням студентів до занять, вправ, що пропонувалися їм, з'ясували, яких знань, умінь та навичок вони набули під час їх проведення, що корисного вони взнали відносно здійснення подальшої професійної діяльності.

На третьому – самостійно-діяльнісному – етапі реалізовувалася педагогічна умова «Залучення майбутніх учителів до позааудиторної спортивної діяльності». Проведення позааудиторних фізкультурно-спортивних заходів у вищому навчальному закладі сприяє організації вільного часу студентів, соціально-виховній, фізкультурно-оздоровчій і спортивній роботі [8] і спрямовані на профілактику здорового способу життя студентів, підвищення масовості спортивних заходів, покращення спортивної майстерності студентів-спортсменів [2].

Зважаючи на те, що студенти факультетів фізичного виховання здебільшого займаються якимсь видом спорту, то, звісно, що основною їхньою діяльністю в позааудиторний час є заняття з підвищення спортивної майстерності. Доволі часто вони також беруть участь у змаганнях з обраного виду спорту, захищаючи честь університету на міжвузівських, всеукраїнських міжнародних змаганнях. Крім цього, з огляду на їхню майбутню професію, майбутні вчителі залучалися до проведення загальних університетських фізкультурно-спортивних свят з метою пропаганди занять фізичною культурою і спортом. Також студенти готували й презентували сценарії різноманітних спортивних свят, спортивних вечорів, які були присвячені певним датам чи подіям у спортивному житті нашої країни, і які містили рухливі ігри, змагання учасників свята з окремих видів спорту (біг, стрибки, перетягування канату, різноманітні естафети тощо).

Після впровадження в навчально-виховний процес розробленої експериментальної методики було проведено повторний зріз, результати якого виявили позитивні зміни в експериментальній групі: високий рівень – 31,7% (було 14,3%), достатній рівень – 33,4% (було 19,0%), задовільний рівень – 27,0% (було 27,8%), низький рівень – 7,9% (було 38,9%). У контрольній групі результати виявилися такими: високий рівень – 17,7% (було 13,7%), достатній рівень – 26,6% (було 20,2%), задовільний рівень – 31,5% (було 29,0%), низький рівень – 24,2% КГ (було 37,1%).

Висновки... На підставі одержаних результатів ми дійшли висновку, що поетапна реалізація визначених педагогічних умов сприяла формуванню професійної культури майбутніх учителів фізичного, а також забезпечувала покращення психолого-педагогічних і професійних знань, набуття необхідних умінь та навичок.

Використана література:

1. Балахничева Г. В. Формування професійної майстерності майбутнього фахівця фізичної культури : [навч.-метод. посіб. для студ. випуск. курсів ін-тів фіз. культури] / Г. В. Балахничева, Л. В. Заремба – Луцьк : РВВ «Вежа» ВДУ ім. Лесі Українки, 2004. – 82 с.
2. Бердинков Г. И. Массовая физическая культура в ВУЗе : [учебное пособие] / Г. И. Бердинков. – М. : Высшая школа, 1991. – 240 с.
3. Гмурман В. Е. Руководство к решению задач по теории вероятностей и математической статистике : [учебн. пособие для студентов вузов] / В. Е. Гмурман. – [3-е изд. перераб. и доп.] – М. : Высш. шк., 1979. – 400 с.
4. Гольдштейн А. Тренінг умінь спілкування: як допомогти проблемним підліткам // А. Гольдштейн, В. Хомик; Пер. з англ. В. Хомика. – К. : Либідь, 2003. – 520 с.
5. Панасюк І. В. Підготовка майбутніх учителів фізичного виховання до застосування тренінгів у навчальному процесі загальноосвітньої школи : дис...канд. пед. наук /13.00.04 / Ірина Вячеславівна Панасюк. – Одеса, 2009. – 252 с.
6. Пахальян В. Э. Групповой психологический тренинг : [учебное пособие] / В. Э. Пахальян. – СПб. : Питер, 2006. – 224 с.
7. Сластенин В. А. Педагогика : [учебное пособие для студентов высших педагогических учебных заведений] / В. А. Сластенин, В. В. Исаев, Е. Н. Шиянов. – М. : Академия, 2002. – 576 с.
8. Sport. Etiche. Culture, 2003/2004. – T.2: Young People. Schools. Medicine. – 336 p.

Никифорова Л.А.

**ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНАЯ МЕТОДИКА ФОРМИРОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КУЛЬТУРЫ
БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ФИЗИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ**

В статье рассматривается проблема формирования профессиональной культуры будущих учителей физического воспитания в процессе подготовки в педагогической высшей школе. Поданы результаты констатирующего и формирующего этапов педагогического эксперимента по формированию профессиональной культуры будущих специалистов. Презентована программа спецкурса «Основы формирования профессиональной культуры будущих учителей физического воспитания», поданы примеры основных видов занятий, составляющих экспериментальную методику формирования у студентов указанного феномена во время обучения в высшем педагогическом учебном заведении.

Ключевые слова: профессиональная культура будущих учителей физического воспитания, экспериментальная методика, педагогические условия.

Nikiforova L.A.

**EXPERIMENTAL METHODOLOGY OF FORMING OF PROFESSIONAL CULTURE
OF FUTURE TEACHERS OF PHYSICAL EDUCATION**

In article considered the problem of formation the professional culture of future teachers of physical education during preparation in pedagogical universities. Formation of professional culture means the development of the students' self-awareness, self-reliance, self-esteem, the ability to make decisions and take responsibility for their actions and behavior, which leads to the need to review priorities in vocational teacher training, which, along with the formation of the necessary expertise and skills acquires significance professional culture of the future expert. The professional culture of the future teachers of physical education is determined as a complex integral formation, characterized by the presence of comprehensive and professional values, a set of personal and professional qualities, skills and practical skills of interaction partners which allow them to perform at a high level professional educational activities. The experimental method of forming the professional culture of future teachers of physical education teachers included the implementation of the defined terms (providing interdisciplinary connections during training, updating saving a health training technologies, involvement of teachers to extracurricular sports activities) in three stages (theoretical and processing, practice – oriented, self-activity). The methodology was laid study course "Fundamentals of formation of professional culture of future teachers of physical education, improve the content of subjects" Introduction to specialty ", " Psychology ", " Pedagogy ", " Basics of pedagogical skills ", " Theory and methods of physical education ", etc.) , and out aodiense circle of sports activities of students. Presented examples of major activities that constitute experimental method of formation of the students of this phenomenon while studying in higher pedagogical educational establishments. The results ascertaining formative stages and pedagogical experiment with the formation of professional culture of future specialists.

Keywords: professional culture of the future teachers of physical education, experimental method, pedagogical conditions.

Подано до редакції 09.11.2016.

Рекомендовано до друку докт.пед.наук, проф. Т.Ю.Осиповою

УДК 378.141:811.112.2:379.85(045)

© 2016

Окопна Я.В.

**ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В
ДІАЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ МАЙБУТНІХ ТУРИЗМОЗНАВЦІВ
(НІМЕЦЬКА МОВА ПІСЛЯ АНГЛІЙСЬКОЇ)**

В статті окреслено специфіку процесу формування німецькомовної професійно орієнтованої компетентності в діалогічному мовленні майбутніх працівників сфери міжнародного туризму та нові концептуальні орієнтири нелінгвістичних вищих навчальних закладів щодо модернізації змісту освіти; проаналізовано зміст понять «компетентність» та «компетенція»; під комунікативною компетентністю майбутнього туризмознавця розуміється інтегральна якість особистості, яка синтезує в собі загальну культуру спілкування та її специфічні прояви в професійній діяльності; визначено складові комунікативної компетентності майбутніх працівників сфери міжнародного туризму.

Ключові слова: діалогічне мовлення; друга іноземна мова, комунікативна компетентність, майбутній туризмознавець, нелінгвістичний вищий навчальний заклад.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Щороку нашу країну відвідують понад двадцять мільйонів туристів з країн східної й західної Європи, США та Японії. Слідом за результатами підрахунків Всесвітньої організації туризму (ВТО), на сьогодні Україна займає 8 місце у світі за кількістю туристичних візитів, вже прогнозовано зростання туристичного потоку до 1,6 млрд. осіб станом на 2020 рік [6]. Сфера вітчизняної індустрії гостинності включає, як активні види відпочинку й спортивного туризму, (наприклад гірськолижний спорт), так і подорожі пізнавального характеру, на базі багатой археологічної і релігійної історії. У світі стають відомими численні лікувальні курорти, розташовані в усіх регіонах України. Відтак, в'їзний туризм набуває статусу галузі, яка найбільш стрімко розвивається на тлі міжнародних ринково-економічних відносин країни. Цей факт зумовлює підвищення інтересу з боку держав та ВТО не тільки до проблем розвитку туризму в цілому, а й до питань підготовки персоналу підприємств галузі, вдосконалення існуючих систем туристської освіти.